

Fakulta prírodných vied Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici

Monitoring živočíchov v ochrane prírody

(zborník abstraktov)

Peter Urban & Tomáš Hrdý (eds.)

Banská Bystrica, 25. – 26. 9. 2025

DOI: <https://doi.org/10.24040/2025.9788055722689>

Táto publikácia je šírená pod licenciou Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0

International Licence CC BY-NC (uviedenie autora - nekomerčné použitie).

Fakulta prírodných vied UMB v Banskej Bystrici

Monitoring živočíchov v ochrane prírody

Zborník abstraktov z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou

Peter URBAN & Tomáš HRDÝ

(eds.)

Banská Bystrica, 25. – 26. 9. 2025

Konferencia sa koná pod záštitou
doc. Ing. Mareka Drímala, PhD., dekana Fakulty prírodných vied UMB v Banskej Bystrici,
a
Dr. h. c. prof. Ing. Rudolfa Kropila, PhD., rektora Technickej univerzity vo Zvolene

Organizátori

Fakulta prírodných vied Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici,
Lesnícka fakulta Technickej univerzity vo Zvolene
v spolupráci s
Fakultou prírodných vied a informatiky Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre,
Pedagogickou fakultou Katolíckej univerzity v Ružomberku,
Štátnou ochranou prírody Slovenskej republiky v Banskej Bystrici,
Agentúrou ochrany prírody a krajiny Českej republiky v Prahe,
Správou Pieninského národného parku v Spišskej Starej Vsi
HBH Projektom spol. s r. o. v Brne

Miesto konania: Fakulta prírodných vied UMB, Tajovského 40, 974 01 Banská Bystrica

Dátum konania: 25. – 26. septembra 2025

Vedecký výbor

prof. Mgr. Ivan Baláž, PhD.
doc. RNDr. Michal Baláž, PhD.
Mgr. Ján Černecký, PhD.
Mgr. Karel Chobot, PhD.
Ing. Vladimír Klíč, PhD.
Ing. Peter Klinga, PhD.
Mgr. Michal Králik
Dr. h. c. prof. Ing. Rudolf Kropil, PhD.
doc. Ing. Peter Lešo, PhD.
Ing. Andrea Lešová, PhD.
Ing. Andrej Saxa
RNDr. Marek Sekerčák
RNDr. Tomáš Šikula
doc. Ing. Juraj Švajda, PhD.
prof. Ing. Peter Urban, PhD.

Organizačný výbor

Mgr. Marcela Adamcová, PhD.
Mgr. Silvia Bartóková
Mgr. Tomáš Hrdý
Mgr. Zuzana Piliarová
Mgr. Svetlana Pitáková
prof. Ing. Peter Urban, PhD.

Abstrakty sú zoradené v abecednom poradí podľa priezvisk prvého z autorov. Pri viacerých autoroch je korešpondenčný autor označený hviezdíčkou (*).

Zborník bol mrecenzovaný vedeckým výborom konferencie.

Konferencia sa koná a s podporou projektu Kega 003UMB-4/2023 Koncepty a metódy monitoringu
živočíchov v ochrane prírody

*Tento zborník je venovaný nestorom monitoringu živočíchov
na Slovensku,
výborným a obľúbeným pedagógom,
múdrym a láskavým ľuďom*

prof. RNDr. Alexandrovi L. G. Dudichovi, CSc.

(1942 – 2025)

a

prof. Ing. Jozefovi Sládekovi, CSc.

(1927 – 2025)

Program konferencie

Štvrtok, 25.9. 2025		
8,30 – 12,00	Prezentácia – vestibul FPV UMB	
Dopoludňajší blok – učebňa. č. 313		
10,00 – 10,10	Otvorenie, príhovory	
10,10 – 10,40	P. Urban:	P. Urban: Prečo monitoring živočíchov v ochrane prírody?
10,40 – 11,20	K. Chobot & V. John:	Monitoring živočíchů v Česku
11,20 – 11,40	A. Saxa	Monitoring živočíchov v ochrane prírody na Slovensku
11,40 – 12,00	H. Kalivoda:	Monitoring motýľov NATURA 2000 v podmienkach Slovenska
12,00 – 12,20	P. Gajdoš & J. Černecký:	Dáta o pavúkoch Slovenska a ich využiteľnosť v ochrane prírody
12,20 – 12,40	P. Lešo, J. Černecký, A. Saxa, M. Demko, S. Svetlíková, J. Svetlík, K. Bacsa, R. Slobodník, A. Krištín, M. Fulín, J. Gúgh, M. Mikoláš & M. Repel:	Na Slovensku sa druhý rok realizuje komplexný monitoring vtákov
12,40 – 13,00	M. Baláž:	Význam sčítania zimujúceho vodného vtáctva pre potreby ochrany prírody
13,00 – 14,00	Obed – menza	
Popoludňajší blok – učebňa č. 313		
14,00 – 14,20	M. Raffaj & D. Jablonský:	Trendy v rozšírení obojživelníkov a plazov na Slovensku: pohľad po viac ako polstoročí
14,20 – 14,40	M. Vlašín:	Dlhodobý monitoring užovky stromové (<i>Zamenis longissimus</i>) pomocí nástražných folií
14,40 – 15,00	J. Kubala, U. Breitenmoser, J. Brndiar, M. Čahoj, M. Duľa, E. Ferlica, E. Gregorová, N. F. De Campos Peixoto Guimaraes, T. Il'ko, P. Klinga, M. Krajčí, J. Krojerová-Prokešová, M. Kutal, T. Lanz, J. Štofík, B. Tám & R. Kropil:	Systematický monitoring rysa ostrovida (<i>Lynx lynx</i>) na Slovensku a v Karpatoch
15,00 – 15,20	M. Kalaš:	Stacionárny monitoring medveďa hnedého (<i>Ursus arctos</i>) v Národnom parku Malá Fatra
15,20 – 15,40	P. Herich:	100 brlohov a sto motýľov Demänovskej doliny
15,40 – 16,00	T. Flajs	Odhad početnosti bobra vodného (<i>Castor fiber</i>) na dolnom toku rieky Orava
16,00 – 16,30	Prestávka na kávu + prehliadka posterov	

16,30 – 17,00	Z. Višňovská:	Poznámky k monitoringu a výskumu fauny v slovenských jaskyniach
17,00 – 17,20	M. Ceľuch:	Využitie bat detektorov pri výskume a monitoringu netopierov
17,25 – 18,30	M. Apfelová, I. Baláž, M. Baláž, M. Kalaš, V. Klíč, P. Lešo, S. Longauerová, M. Sekerčák, T. Šikula & P. Urban	Panelová diskusia – (Ako) Vyučovať monitoring živočíchov v teréne?
18,35 – 18,50	Prezentácia publikácie M. Ferencíka Srdcom v Karpatoch a jej uvedenie do života	
19,00 – 23,00	Raut – menza	
Piatok, 26.9. 2025		
Prvý blok – učebňa č. 313		
9,00 – 9,30	P. Klinga	P. Klinga: Využitie ochranárskej genetiky pri manažmente biodiverzity
9,30 – 9,50	M. Demko:	Akustický monitoring – užitočný nástroj pre mapovanie živočíchov
9,50 – 10,10	T. Šikula:	Projekt TRIPASS, nejen o monitoringu ekoduktů
10,15 – 10,30	M. Králík:	Cybertracker – systém hodnotenia stopovacích zručností
10,30 – 10,50	I. Baláž, J. Košša, T. Krafčík, A. Lkhagvasuren, P. Pánik & F. Tulis:	Monitoring hraboša poľného na Slovensku
10,50 – 11,10	T. Hrdý, P. Hronček & P. Urban:	Zmena biotopu kamzíka v areáloch s vysokou intenzitou turizmu a jeho priestorová distribúcia
11,10 – 11,30	Prestávka na kávu	
11,30 – 12,00	K. Chobot, V. Kostkan, A. Saxa, T. Šikula & P. Urban	Panelová diskusia – Ako ďalej s monitoringom živočíchov v ochrane prírody?
12,00 – 12,10	Ukončenie konferencie	
12,10 – 13,00	Obed	

Zoznam prihlásených posterov

R. Cséfalvay:	Potápnik dvojčiarový (<i>Graphoderus bilineatus</i> , Coleoptera: Dytiscidae) na Slovensku: Predbežné výsledky monitoringu 2013 – 2024
R. Cséfalvay:	Výskyt pijavice <i>Hirudo verbana</i> (Carena, 1820) na Slovensku: prirodzené šírenie alebo introdukcia?
J. Trečer:	Reakcia veveryce obyčajnej (<i>Sciurus vulgaris</i>) na krmidlá a fotopasce v regióne Chočských vrchov

Trendy v rozšíření obojživelníků a plazů na Slovensku: pohľad po viac ako polstoročí

Trends in the Distribution of Amphibians and Reptiles in Slovakia: A Perspective after More than Half a Century

Martin RAFFAJ* & Daniel JABLONSKI

*Univerzita Komenského, Prírodovedecká fakulta, Katedra zoológie, Mlynská dolina, Ilkovičova 6, 842 15
Bratislava, Slovenská republika; email: raffaj5@uniba.sk; daniel.jablonski@uniba.sk*

Kľúčové slová: obojživelníky, plazy, distribúcia, Slovensko, bioklimatické premenné, druhové distribučné modely, hotspots biodiverzity, ekologické preferencie

Key words: amphibians, reptiles, distribution, Slovakia, bioclimatic variables, species distribution models, biodiversity hotspots, ecological preferences

Výskum obojživelníkov a plazů na území Slovenska má viac než 150-ročnú tradíciu, no komplexné spracovanie ich rozšírenia chýbalo vyše šesť desaťročí. Z tohto dôvodu bola vypracovaná databáza, ktorá zahŕňa viac než 32 000 záznamov (obojživelníky: 18 500 záznamov; plazy: 13 700), celkovo 32 druhov. Údaje pochádzajú z literárnych zdrojov, múzejných zbierok, terénnych výskumov či citizen science. Po roku 2000 došlo k prudkému nárastu dostupných údajov (203 % u obojživelníkov, 360 % u plazů), pričom najvýraznejší rast nastal po roku 2010.

Na analýzu rozšírenia boli využité modely SDM (MaxEnt). Distribúciu determinujú najmä nadmorská výška, minimálna teplota najchladnejšieho mesiaca a zrážkové faktory. Analýza odhalila hotspots biodiverzity na juhozápadnom a strednom Slovensku, v povodiach Váhu a Hrona, na Muránskej planine a na Východoslovenskej nížine. Coldspots sa nachádzajú na Podunajskej nížine, severovýchodnom Slovensku a vo Volovských vrchoch.

Ekologické preferencie jednotlivých skupín sa líšia: Caudata sú viazané na chladné a vlhké horské oblasti, Anura osídľujú širšie spektrum prostredí a plazy (Sauria, Serpentes, Testudines) vykazujú výraznú špecifitu, od nížinných mokradí po vysokohorské lokality. SDM umožnili identifikovať potenciálne areály výskytu, sporné údaje aj možné posuny areálov, pričom poskytujú spoľahlivejší podklad než tradičné odhady rozsahu výskytu.

Získané výsledky predstavujú súhrnnú, pravidelne aktualizovanú databázu batrachofauny a herpetofauny Slovenska, ktorá spolu s výsledkami slúži ako významný príspevok pre ochranu prírody, hodnotenie ekologických determinantov rozšírenia a identifikáciu nedostatočne preskúmaných oblastí.

Podakovanie: Výskum bol podporený grantom od Vedeckej grantovej agentúry MŠVVaM SR a SAV (VEGA) 1/0391/25 a štipendiom EÚ NextGenerationEU prostredníctvom Plánu obnovy a odolnosti SR v rámci projektu č. 09I03 -03-V04-00306.

(Prednáška)

Monitoring živočíchov v ochrane prírody (zborník abstraktov)

Editori: Peter Urban & Tomáš Hrdý

Autor loga: Mgr. Tomáš Hrdý

Odporúčaná citácia:

zborníka:

URBAN P. & HRDÝ T. (eds.) 2025: Monitoring živočíchov v ochrane prírody (zborník abstraktov). Fakulta prírodných vied UMB, Banská Bystrica, 33 pp.

príspevku:

KALAŠ M. M. 2022: Stacionárny monitoring medveďa hnedého (*Ursus arctos*) v Národnom parku Malá Fatra. P. 18. In: URBAN P. & HRDÝ T. (eds.): Monitoring živočíchov v ochrane prírody (zborník abstraktov). Fakulta prírodných vied UMB, Banská Bystrica, 33 pp.

Vydala: Fakulta prírodných vied Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici

Vydanie: prvé

Vydané ako neperiodická účelová publikácia.

ISBN 978-80-557-2268-9

EAN 9788055722689

DOI: <https://doi.org/10.24040/2025.9788055722689>

Táto publikácia je šírená pod licenciou Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International Licence CC BY-NC (uvedenie autora - nekomerčné použitie).